

Minna Aalto-Setälä

Lausunto 8.9.2017

LAUSUNTO EU:N YLEISEN TIETOSUOJA-ASETUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANOTYÖRYHMÄN (TATTI) MIETINNÖSTÄ JA HALLITUKSEN ESITYKSEKSESTÄ UUDEKSI TIETOSUOJALAIKSI (OM 1/41/2016)

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojalainiksi. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavaa.

Yleistä

Mietintö koskien EU:n tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoa ja uuden tietosuoja-asetuksen yleislain valmistelu liittyvät kotimaiseen tietosuojalainsäädännön uudistamiseen. Tarkoituksena on uuden tietosuojalain avulla hyödyntää EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sisältämä kansallinen liikkumavara täydentämällä sekä täsmentämällä tietosuoja-asetuksen säännöksiä. Vaikka EU:n yleinen tietosuoja-asetus on sellaisenaan sovellettavaa, on tärkeää saada aikaan jatkuvuutta nyt voimassa olevan henkilötietolain ja uuden tietosuoja-asetuksen välille. On toivottavaa, että uuden tietosuojalain avulla olisi mahdollista säilyttää ennallaan nykyinen sääntely muun muassa tilanteissa, kun on kyse henkilön asemaa julkisyhteisössä tai elinkeinoelämässä kuvaavien tietojen tai henkilötunnuksen käsittelystä.

Hallinnollisten sakkojen määrääminen viranomaisille

Mietinnössä käsitellään tietosuojaan liittyviä seuraamuksia. Tietosuoja-asetuksen mukaan kukin jäsenvaltio voi asettaa sääntöjä siitä, voidaanko viranomaisille tai julkishallinnon elimille määrätä vastaavia hallinnollisia sakkoja kuin yksityisille toimijoille. Asetuksen mukaan viranomaisille määrättävien sakkojen suuruudet voisivat olla enintään 10 000 000 tai 20 000 000 euroa. Mietinnön laati- neessa työryhmässä ei saavutettu yksimielisyyttä siitä, tulisiko tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa käyttää hallinnollisten sakkojen määräämiseen viranomaisille. Mietinnössä on perusteellisesti esitetty kannanottoja sekä hallinnollisten sakkojen määräämisen puolesta että sitä vastaan.

Keskuskauppakamari katsoo, että myös viranomaistoimintaa tulee koskea lähtökohtaisesti samat säännöt kuin yksityistä sektoria ja että viranomaisille tai julkishallinnon elimille tulee voida määrätä vastaavia hallinnollisia sakkoja kuin yksityisille toimijoille.

Lisäksi yhdymme työryhmän mietinnössä esittämään linjaukseen koskien kaksoisrangaistavuuden välttämistä. Eli rikosoikeudelliset seuraamukset olisivat sovellettavissa vain silloin, jos hallinnolliset sakot tai muut tietosuoja-asetuksen mukaiset seuraamukset eivät tulisi sovellettaviksi.

Tietosuojalautakunnan myöntämät luvat

Tietosuoja-asetuksen mukaan rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvästä henkilötietojen käsittelystä tulee pääsääntöisesti säätää laissa. Suomessa tietosuojalautakunta on myöntänyt lupia tällaiseen käsittelyyn, esim. luottolaitoksille, vakuutusyhtiöille ja teleoperaattoreille. Kun tietosuojalautakunnan

toiminta päättyy asetuksen soveltamisen alkaessa, tulee nämä tilanteet ratkaista lainsäädännöllä. Keskuskauppakamari yhtyy mietinnössä esitettyyn kantaan, jonka mukaan asiasta tulee säätää sektorikohtaisella lainsäädännöllä, eli esimerkiksi teleoperaattoreiden osalta tietoyhteiskuntakaassa.

Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että uusi tietosuojalakiluonnos sisältää ehdotukset koskien ainoastaan vakuutusala. Toteamme, että myös muut tarvittavat lainsäädäntömuutokset tulee toteuttaa yhtä aikaa tietosuojalain valmistelun yhteydessä.

Henkilön asemaa julkisyhteisössä tai elinkeinoelämässä kuvaavien tietojen käsittely

Mietinnössä ehdotetun tietosuojalain 3 §:n 1 kohta koskee henkilön asemaa julkisyhteisössä tai elinkeinoelämässä kuvaavien tietojen käsittelyä. Säännöksessä ehdotetaan, että noudattaen tietosuojasetuksen 6 artiklaa henkilötietoja saa käsitellä, jos kysymys on henkilön asemaa, tehtäviä ja niiden hoitoa julkisyhteisössä, elinkeinoelämässä, järjestötoiminnassa tai muussa vastaavassa toiminnassa kuvaavista tiedoista siltä osin, kun käsittelyn tavoite on yleisen edun mukainen ja käsittely on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan nykyisen henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 8 kohdassa säädettävän pääosin vastaavasta henkilötietojen käsittelyn yleisestä edellytyksestä.

Kyseinen henkilötietolain säännös on ollut käytännön toiminnassa tärkeä. Tästä syystä toivomme, että ehdotuksen perusteluja selvennetään muun muassa käsitteen ”yleinen etu” osalta. On tärkeää, että nykyisin voimassa olevan henkilötietolain mukainen toiminta on jatkossakin sallittua ja että ehdotettu säännös sisältää mahdollisimman vähän tulkinnallisuutta suhteessa voimassa olevaan oikeustilaan nähden.

Lapsen ikärajan määrittäminen

Tietosuojasetuksen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen liittyvää lapsen suostumusta koskevaa ikärajaa käsitellään artiklassa 8, jonka mukaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen suoraan lapselle ilman lapsen vanhempainvastuunkantajan suostumusta tai valtuutusta on lainmukaista, jos lapsi on vähintään 16-vuotias. Jos lapsi on alle 16 vuotta, tällaiseen palvelujen tarjoamiseen liittyvä lapsen henkilötietojen käsittely on lainmukaista vain siinä tapauksessa, että lapsen vanhempainvastuunkantaja on antanut siihen suostumuksen tai valtuutuksen. Jäsenvaltiot voivat lainsäädännössään säätää alemmasta iästä, joka ei saa olla alle 13 vuotta. Mietinnön laatinut työryhmä katsoi, että lapsen ikä voisi olla joko 13 tai 15 vuotta.

Tietoyhteiskunnan palvelulla tarkoitetaan Suomen tietoyhteiskuntakaaren mukaan sähköisenä etäpalveluna vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä tavallisesti korvausta vastaan toimitettavaa palvelua. Lain perusteluiden mukaan palvelun ei tarvitse olla vastaanottajalleen vastikkeellista. Tietoyhteiskunnan palveluja ovat esimerkiksi käyttäjän sähköinen tunnistaminen verkossa, sosiaalisen median käyttäminen ja videoiden katselu netissä. Tietoyhteiskuntakaassa on määritelty lapsen ikärajaksi 15 vuotta. Alle 15-vuotiaan osalta laskun yhteyskohtainen erittely annetaan pääsääntöisesti huoltajalle. Vastaavasti sijaintitietojen käsittelyn osalta alle 15-vuotiasta edustaa hänen huoltajansa. Samaa ikärajaa sovelletaan lapsen osalta myös muulloin, esimerkiksi lapsen omalla työllään ansaitsemien varojen osalta ja rikosoikeudellisen alaikärajan osalta.

Keskuskauppakamari katsoo viitaten yllä mainittuun muuhun lainsäädäntöön, että ikäraja voisi olla 15 vuotta. Yhteisön sisämarkkinoilla olisi kuitenkin toivottavaa, että lapsen ikärajasta olisi yhteiset säännöt, mistä syystä muiden jäsenvaltioiden sekä erityisesti muiden Pohjoismaiden kantojen kehittymistä on syytä seurata.

Henkilötunnuksen käsittely

Keskuskauppakamari kannattaa linjausta, jonka mukaan olemassa oleva henkilötunnuksen käsittelyä koskeva sääntely pyritään säilyttämään tietosuoja-asetuksen tullessa voimaan ennallaan.

Seuraamuslautakunta

Luonnos sisältää myös ehdotuksen uudesta valvontaviranomaisesta, sillä nykyisen tietosuojalautakunnan sijaan ehdotetaan uuden seuraamuslautakunnan perustamista. Uuden tietosuojalain 9 ja 10 §:t koskevat seuraamuslautakuntaa sekä sen jäsenten kelpoisuusvaatimuksia ja nimitysperusteita. Lautakunnalla olisi luonnoksen 18 §:n mukaan mahdollisuus nimetä asiantuntijan.

Keskuskauppakamari katsoo, että seuraamuslautakunnan kokoonpanossa tulisi varmistaa riittävän laaja-alainen osaaminen ja tietotaito. Pelkästään ehdotettu mahdollisuus käyttää asiantuntijoita lautakunnan toiminnassa ei ole riittävää, vaan lautakunnan kokoonpanoon ja ehdotettuihin kelpoisuusvaatimukseen tulee kiinnittää huomiota. On tärkeää, että seuraamuslautakunnassa on sekä juridinen että tekninen kuten myös organisatorinen osaaminen koskien erilaisia tietosuoja-asioita. Seuraamuslautakuntahan tulee päättämään muun muassa hallinnollisista sakoista.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Leena Linnainmaa
Varatoimitusjohtaja